

Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropol

Onor. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român Sibiu
Str. Șaguna 8

Abonamentul:
pentru parohii cl. I Lei 7000.— cl. II Lei 5000.—
cl. III Lei 3000.— Particulari Lei 7000.— Autorități
i străinătate Lei 15.000.— De sprîjin Lei 20.000.—

Articole și corespondențe
se adresează REDACȚIEI Telegraful Român Sibiu
strada Mitropoliei Nr. 45. — Articole nepublicate
nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate se refuză.

Prețul inserțiunilor
un cm.² 20 Lei pentru odată, dacă se publică
de mai multe ori se dă rabat corespunzător

Abonamentele și inserțiunile
se adresează ADMINISTRĂȚIEI ziarului Tele-
graful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Nr. 3215/1945

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române
de Alba-Iulia și Sibiu și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Banat,
Crișana și Maramurăș

*Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu Tatăl
și dela Domnul nostru Iisus Hristos*

Iubiții mei fii sufletești,

Dumnezeu ne-a adus iarăși anotimpul de primăvară. Ogoarele cu
must de viață nouă ne cheamă să așezăm în ele sămânța căreia să-i dea
rod binecuvântat. Vă îndemn să ascultați porunca firii, care e porunca lui
Dumnezeu, și să ieșiți cu sârg la muncile câmpului. Prin munca voastră
ne dăruiește Dumnezeu pâinea cea de toate zilele, nouă și copiilor noștri
și întregului popor.

Vremurile sunt grele. Trebuințele războiului au împușinat cele de
lipsă traiului. Numai prin munca tuturor putem acoperi lipsurile și putem
ajuta ca războiul să fie câștigat cât mai în grabă și să ajungem la pace.

Nici o palmă de pământ să nu rămână neînsămânțată. Unii ați
primit acum pământ, prin reforma agrară votată și pusă în aplicare de
Guvernul Țării. Să vă arătați recunoștința pentru această facere de bine
prin aceea că prețuiți pământul ce l-ați primit și vă străduiți din toate
puterile să-l lucrați. Alții l-ați avut de mai înainte. Dar proprietatea nu
este numai un drept, ci ea ne pune pe umeri și o datorie. E datoria de
a munci pământul pe care-l posedăm, pentru noi și pentru semenii noștri.

Porniți deci cu inimă curată și cu hărnicie la lucru.

Și Dumnezeu va binecuvânta silințele voastre, aducând rod înșutit,
spre binele și mulțumirea întregului popor.

Al vostru cu arhieresci binecuvântări de tot binele voitor.

NICOLAE

Arhiepiscop și Mitropolit

* Acest cuvânt de părintesc îndemn îl vor ceti C. preoți în
biserici înaintea poporului

Preoțimea și Democrația

I. Principii.

Preoția creștină este expresia și
actualizarea cât mai deplină a preo-
ției Mântuitorului. Ca atare, ea își
primește existența, sensul și vigoarea
dela Dumnezeu-Omul Iisus Hristos,
întruparea integrală și deplină a
preoției veșnice și universale. Prin
urmare, pentru a se realiza cât mai
deplin, preoția creștină trebuie să fie ani-
mată de același duh ca și Mântuitorul.

Dacă esența democrației este
iubirea de om și iubirea de pace, atunci
în persoana Mântuitorului s'a concretizat
expresia integrală a celei mai pure de-
mocrații.

Însăși minunea Întrupării este
manifestarea celei mai active iubiri și
a celei mai totale jertfiri pentru bi-
nele poporului. Modul umil al venirii
în lume a Mântuitorului, este ultima
expresie a coboririi Celui mai mare,
puternic, și înalt în mijlocul celor de
jos, umili și obidiți. Iar lucrarea Sa
în lume a tins spre slujirea deplină a
nevoilor poporului, purtând pe umerii
Lui toate necazurile, suferințele și
greutățile acestuia. Această slujire a
culminat în jertfirea Sa pe cruce pen-
tru mântuirea tuturor.

Iubirea caldă a Mântuitorului față
de cei mulți s'a revărsat în cea mai

sinceră și activă milă față de popor:
«i s'a făcut milă de ei și a tămăduit
pe bolnavii lor» (Matei 14, 14). Ea
s'a ridicat până la identificarea de-
plină cu cei umili și înviforați: «In-
trucât ați făcut unuia dintre acești
frați ai mei prea mic, mie mi-ați fă-
cut» (Mat. 25, 40).

Iar cât privește celălalt aspect
fundamental al democrației: iubirea
de pace, el și-a găsit glăsuirea încă în
primele momente ale coboririi în lume
a Mântuitorului, în minunatele acor-
duri ale imnului ingeresc: «...pe pă-
mânt pace și între oameni bunăvoie».
(Luca 2, 14). Însuși sensul primordial
al Întrupării este împăcarea celor de
sus cu cei de jos și sălășluirea păcii
între popoare.

Pentru a fi expresia și actuali-
zarea deplină a preoției Mântuitoru-
lui, preoția creștină trebuie să fie ani-
mată de același duh democratic: de iu-
bire și de jertfire pentru binele po-
porului și de promovare a păcii prin-
tre oameni.

Conștientă în toată bună vremea
de menirea ei, preoțimea ardeleană a
fost permanent animată de cel mai
autentic și mai sincer duh democratic,
identificându-se total cu soarta poporului
încredințat spre păstorie și oblăduindu-i
părintește existența. Ca de altfel în-

treaga Biserică ortodoxă, Biserica or-
todoxă a Ardealului a fost cu
osebire totdeauna Biserica poporului,
iar slujitorii ei au fost și sunt necon-
tenit alături de popor, deplin convinși
că nu pot sluji mai bine lui Dum-
nezeu, decât slujind poporului. Ca slu-
jitori ai poporului, ei nu puteau fi
decât democrați, căci dacă ar fi fost
altfel, atunci n'ar mai fi putut sluji
poporului. Această însușire a preo-
timii ortodoxe e zugrăvită magistral
de însuși conducătorul înaintestător
al preoției ardeleni, în cuvintele:
«Noi slujitorii Bisericii ortodoxe a
neamului, dacă avem vre-o glorie, a-
ceasta este: de a ne fi știut identifica
în toate vremile cu soarta poporului no-
stru, și în bine, și când i-a mers rău»
(Bălan Nicolae Dr.: Evanghelia și
Democrația, Ortodoxia și Neamul,
Biserica și Statul. Sibiu 1923, p. 5).

Drept aceea, adeziunea la demo-
crație a preoției ardeleni s'a declarat
încă demult prin glasul competent al
arhipăstorului ei: «Noi, reprezentanții
acestei Evanghelii, salutăm din ini-
mile noastre democrația și ne declarăm
aderenții ei, nu aderenți improvizati
peste noapte la porunca vremurilor noi,
ci aderenți născuți și crescuți prin toate
poveștile tagmei căreia aparținem. Noi sun-
tem ridicați din popor. Pentru poporul no-
stru trăim și pentru el muncim, împrós-
pătându-ne mereu forțele din izvorul
neistovit al bogăției sufletului lui»
(Idem, ibidem p. 8).

Reprezentată prin atari păstori,
Biserica ortodoxă a fost și în timpu-
rile actuale o Biserică a poporului, stră-
duindu-se a se identifica în măsură
cât mai deplină cu năcazurile popo-
rului: «În timpurile recente, de mari
ispite totalitariste, Biserica a fost în
statul nostru singura, ori aproape singura,
instituție care a rămas pe lângă spiritul
democratic. S'a adevărit astfel din nou
însușirea ei de Biserică a poporului,
a obștei celei mari» (Mitropolitul Ni-
colae: Măntuiește, Doamne, poporul
Țău. Sibiu, 1945, p. 240).

Dacă aceasta i-a fost orientarea
de totdeauna, atunci și astăzi preo-
țimea ortodoxă — animată și acum
de același spirit de convingere demo-
cratică și hotărâtă ferm a se menține
ferm pe vechia-i linie de slujire ală-
turi de popor — stă gata la datorie
să colaboreze sincer din toate pute-
rile ei, cu noua conducere democra-
tică, la îndeplinirea funcțiunilor pu-
terii civile, cu deosebire la îndeplini-
rea funcțiunii sale culturale și la re-
zolvarea problemelor sociale ale po-
porului român. Această hotărâre și-a
exprimat-o — recent — preoțimea ar-
deleană tot prin glasul autorizat al
arhipăstorului ei: «Misiunea Bisericii
în aceste timpuri de răscruce este
aceea de a pregăti, prin trezirea sen-
timentului de răspundere, sufletele pen-
tru reformele sociale ce vor trebui să
se înlăptuiască pe urmele acestui răs-
boiu». (Mitropolitul Nicolae: Măntu-
iește, Doamne, poporul Țău». Sibiu,
1945, p. 139).

II. Realizări: „Uniunea Preoților Democrați din România”.

Trecând dela principii la reali-
zarea lor practică în mijlocul frământă-
rilor de azi, preoțimea ortodoxă a
pășit hotărât la organizarea ei în «Uni-
unea Preoților Democrați din Româ-
nia».

Nucleul din care s'a dezvoltat
actuala «Uniune a Preoților Demo-
crați din România», este «Gruparea
Clericilor Democrați» care a luat fi-
ință încă în anul trecut. Inițiată de
părintele C. Burducea, actualul mini-
stru al Cultelor, această grupare și-a
ales ca obiectiv acțiunea pentru de-
mocratizarea întregii vieți bisericești
din România. Preoțimea ardeleană a
aderat la această acțiune, începând să
se organizeze în «Gruparea Clericilor
Democrați», încă din Decembrie 1944.

La început mișcarea a fost pri-
vită cu rezerve. Dar în cele din urmă
s'a văzut împede că această acțiune
este pe linia și în folosul Bisericii.
În consecință, numărul aderenților a
început să crească, fapt care a adus
cu sine necesitatea ca «Gruparea Cle-
ricilor Democrați» să se transforme
în «Uniunea Preoților Democrați din
România», lărgindu-se astfel cadrele
organizației preoției democratice.

«Uniunea Preoților Democrați din
România» este o organizație de luptă
pentru democratizarea vieții bisericești,
pentru punerea Bisericii și a preo-
timii în acord cu condițiunile noi de
viață, pe care le crează ritmul veșnic
în mișcare al vremii. Ea tinde să co-
laboreze din toate puterile cu noua
conducere democratică, la îndeplini-
rea funcțiunilor puterii statale, cu deo-
sebire la îndeplinirea funcțiunii sale
culturale și la rezolvirea problemelor
sociale ale poporului român. «Bise-
rica, prin reprezentanții ei, nu trebuie
să rămână indiferentă — așa sună
directivile primite dela Centrul Uni-
unii — ci din contră să participe în
mod activ la desăvârșirea operei de
democratizare a țării, dând concursul
neprecupețit, tuturor factorilor ce au
constituit după data memorabilă de
23 August 1944, «Frontul Național
Democratic».

«Păstrând deci nealterate princi-
piile, așezările, cultul și dogmele cre-
știne, clerul ortodox trebuie să se
identifice în totul, cu interesele și as-
pirațiunile sociale ale celor mulți și
obidiți, luminând în spirit creștin, cu
blândețe și bunătațe masele, în ac-
țiunea lor de revendicare și îndrep-
tărire socială».

«Uniunea urmărește în primul
rând, învierea ideilor democratice
în sânul clerului și poporului român,
potrivit doctrinei creștine și marilor
aspirațiuni sociale ale poporului ro-
mân, combaterea politicii statelor to-
talitare, ca neconforme cu principiile
creștine preum și acordarea con-
cursului nelimitat tuturor factorilor
care luptă pentru reșezarea țării în
rândurile țărilor democratice și în ve-
derea întăririi legăturilor cu marii
Aliați ai țării, eu deosebire pentru o
legătură trainică, atât cu Biserica, cât

și cu popoarele ce formează Uniunea Republicilor Sovietice Ruse.

Că mișcarea nu angajează în politica militantă, rezultă limpede din precizarea: «Uniunea Preoților Democrați — fără a se afirma în mod activ în vălmășagul luptelor politice, cu atât mai mult cu cât în sânul său sunt acceptați ca membri și preoții ce sunt înscrși în diversele partide politice din țara noastră — va da tot concursul său, Frontului Național Democrațic, pentru triumful deplin al programului deja anunțat al acestui Front».

Cu aprobarea forurilor superioare bisericești, «Uniunea» va înființa «un sindicat al tuturor slujitorilor Bisericii ortodoxe, pentru susținerea nevoilor și intereselor materiale ale Bisericii și slujitorilor ei».

Cât privește organizația «Uniunii», aceasta grupează în jurul ei pe toți clericii și teologii. Membrii sunt onorifici, activi și simpatizanți. Inscrisura se face prin adeziunea scrisă. Uniunea este condusă de un *Comitet central*, ales de Adunarea generală și compus din: 1 președinte, 1 vicepreședinte, 1 secretar, 5 membri și 2 cenzozi. Secțiile județene sunt conduse de comitete județene.

Secția Sibiu a «Uniunii» are menirea de a organiza mișcarea în Sud-Vestul Ardealului, restul Ardealului rămânând să fie organizat de altă secție.

Cu «Asociația generală a clericilor ortodox din România», care are în fruntea ei o clică de oameni compromiși prin urmărirea de interese personale, «Uniunea» n'are nimic comun, pentru că nici democrația nu se identifică cu exploatarea de situații și înprejurări.

«Asociația clericilor A. Șaguna» nu este prin nimic atinsă în rostul ei, rămânând ca ea să-și continue activitatea care o caracterizează, prin preocupări de natură spirituală-pastorală-liturgică, pe când «Uniunea» vizează cu precădere acțiunea socială și încadrarea Bisericii și a preoților în făgașul nouilor condiții de viață, pe care le creiază cursul general al evoluției și progresului omenesc.

Acțiunea «Uniunii Preoților Democrați din România» a luat proporții și grație devotamentului și înțelepciunii conducătorilor ei, în frunte cu părintele C. Burducea, om de mare acțiune și de autentice convingeri democratice secundat pe teren pe păr. Vasile Ionescu, cunoscutul editor al bibliotecii populare religio-morale «Mărgăritarele lumii», de eminentul om de carte teologică N. Nicolaescu și de încercatul democrat de largi concepții umanitariste G. Galaction. Se cuvine să mai amintim că primul colaborator și împreună fondator al

mișcării preoților democratice a fost prof. Nicolae Popescu-Prahova, de curând decedat. De asemenea trebuie să menționăm că rolul cel mai de seamă, rolul de animator în acțiunea de organizare a preoților democratice, l-a avut distinsul prof. P. Constantinescu-Iași, care numără în rândurile preoților tinere o mulțime de ucenici auctori ai cursurilor dsale captivante la Facultatea de teologie din Chișinău.

Intre realizările de până acum ale «Uniunii Preoților Democrați din România», înșirăm: 1. Reluarea cordială a relațiilor firești dintre Biserica ortodoxă română și Biserica ortodoxă rusă, prin participarea la alegerea patriarhului acestei Biserici, I. P. S. Sa Alexei; 2. Creierea unor condițiuni de colaborare cordială între Siat și Biserica, prin spulberarea învinșării ce s'ar fi putut face Bisericii ortodoxe române, că ar fi refractară tendințelor de democratizare a țării și a așezămintelor ei; 3. Echivalarea salariilor preoților cu acelea ale corpului didactic și câștigarea gradăției a 5-a și a 6-a pentru preoți; 4. Recăștigarea pe seama studenților teologi a drepturilor răpitate de regimul dictatorial, adică dispensa de studii până la vârsta de 27 ani; 5. Creierea unui nou număr de posturi de cântăreți; 6. Bugetarea unui număr însemnat de posturi de paracliersi; 7. Ocrotirea averilor bisericești, care au fost lăsate mai departe, Bisericii; 8. Reînființarea istoricei episcopii a Râncului Nouului Severin.

Preot Dr. CORNELIU SÂRBU

Nr. 3099/945.

Comunicare

Se aduce la cunoștință oficiilor protopopești și parohiale din cuprinsul Arhiepiscopiei noastre, ca până la altă dispoziția nu se pot expedia luminări de ceară nici prin poștă nici pe Căile Ferate, cari de prezent nu primesc coleta pentru expediere.

Rămâne deci, ca până ce vor ține actualele restricțiuni privitoare la transporturi pe Căile Ferate și prin poștă, parohiile să se îngrijească singure de ridicarea prin curieri a luminărilor dela fabrice de lumânări din Sibiu a Arhiepiscopiei noastre.

Sibiu, la 4 Aprilie 1945.

Consiliul Arhiepiscopesc

Înștiințare

C. preoții sunt rugați a lua cunoștință că din cauza greutăților existente nu se mai fabrică Nr. 17 de lumânări ci numai 1—16 și Nr. 18.

Consiliul Arhiepiscopesc
Fabrica de lumânări.

Preoțimea sibiană în luptă pentru triumful Democrației

Biserica ardeleană și-a păstrat din străvechi timpuri, cea mai largă organizație democratică din câte se cunosc în istoria creștinismului. De aceea, atunci când preoțimea democratică din Capitală, în frunte cu părintele C. Burducea, actualul ministru al Cultelor, a purces la acțiune pentru democratizarea întregii vieți bisericești din România, preoțimea ardeleană a aderat la această acțiune. Ea a început să se organizeze în „Gruparea Clericilor Democrați” încă din Decembrie 1944.

Adeziunile la această „grupare” s'au sporit din ce în ce mai mult, așa încât s'a văzut că este necesar să se lungească primele cadre de organizare.

De aceea, Comitetului Secției Sibiu, a preoților democrați, a convocat — cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dr. Nicolae Bălan al Ardealului — întregul cler din Sibiu, la o ședință publică a Secției, care a avut loc, Luni 2 Aprilie, orele 18 a. c. la sediul „Uniunii Patriotice” din Sibiu.

Ședința a fost condusă de către preotul Dr. C. Sârbu, președintele Secției Sibiu, asistat de pr. I. Munteanu, vicepreședintele Secției și de diaconul prof. S. Macarie, secretarul Secției.

După ce a deschis ședința și a salutat pe cei prezenți, părintele președinte a făcut o scurtă expunere asupra rostului și organizării acțiunii preoțimei democratice. A arătat apoi, că largirea cadrelor organizației preoțimei democratice, precum și alte considerente, au impus ca „Gruparea Clericilor Democrați” să se transforme în „Uniunea Preoților Democrați din România”. Pentru lămurirea celor prezenți, a dat citire directivelor de organizare primite dela centrul Uniunii.

Deschizându-se discuția asupra celor expuse și citite de părintele Dr. C. Sârbu, au luat cuvântul următorii: E. Cioran, consilier mitropolitan, exprimând părerea că organizarea „Uniunii” ar fi bine să se facă pe protopopiate; păr. Dr. D. Stăniloae, rectorul Academiei teologice „Andreiene”, făcând o adâncă și caldă apologie a spiritului democratic de care a fost și trebuie să fie animată preoțimea; păr. Gh. Secaș, consilier arhiepiscopesc, rostind o simțită pledoarie pentru înrolarea preoților în lupta democratică; păr. Dr. S. Stanca, ridicând anumite întrebări în legătură cu sensul politic al „Uniunii”; păr. D. Călugăr, conferețiar la Academia teologică, subliniind că din însăși directivele primite dela centru rezultă clar că respectiva mișcare nu angajează în lupta politică; păr. Al. Popa, consilier, secretar al Consiliului arhiepiscopesc, aducând o serie de precizări luminoase și prețioase cu privire la rostul „Uniunii” în comparație cu acela al „Asociației clericilor

A. Șaguna”: păr. diacon N. Mladin, profesor la Acedemia teologică, arătând actualitatea duhului de care e animată mișcarea preoțimei democratice și necesitatea intensificării legăturilor cu Biserica rusă; păr. M. Neagu, protopopul Sibiului, arătând cu câtă căldură trebuie să îmbrățișeze preoțimea obiectul fixat de „Uniune”; păr. diacon Dr. Gr. T. Marcu, profesor la Academia teologică propunând să se expedieze telegramele respective; și dl. I. Nistor, inspector general al învățământului secundar, arătând necesitatea prezenței preoților în lupta democratică.

Prin discuțiile purtate s'au lămurit toate nedumeririle, iar păr. Dr. C. Sârbu și păr. Ioan Munteanu au completat cece mai trebuia, prin explicații limpezi.

Ședința a durat până la oarele 20 și s'a desfășurat într-o caldă atmosferă frățească, manifestându-se adeziunea entuziastă a majorității preoților sibiene la acțiunea „Uniunii Preoților Democrați din România”.

După ce s'au dat lămuririle necesare pentru înscrierea noilor membri, toți într'un glas au hotărât să se trimită telegrame dlui Dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri; P. C. Fărînte C. Burducea, Ministrul Cultelor și dlui Prof. P. Constantinescu-Iași Ministrul Propagandei.

Din partea „Uniunii Patriotice”, au fost prezenți: Dl. Inspector general Ioan Nistor, dl. prof. Petru Drăghici, etc. Viitoarea ședință urmează să se ție în același loc, Luni 9 Aprilie a. c.

Dăm mai jos și textul telegramelor trimise:

Dlui

Dr. Petru Groza

Președintele Consiliului de Miniștri
București

Preoțimea ortodoxă din Sibiu răspunzând apelului făcut de Secția Sibiu a Uniunii Preoților Democrați din România, întrunită cu binecuvântarea Ierarhului la sediul Uniunii Patriotice, și-a dat cu însuflețire în majoritatea ei adeziunea la acțiunea Uniunii Preoților Democrați din România. Cu acest prilej își exprimă admirația față de lupta Guvernului pe care-l prezidați și Vă asigură de întreg concursul ei devotat.

Comitetul Secției Sibiu a Uniunii Preoților Democrați din România.

Părintelui

Const. Burducea

Ministrul Cultelor

București

Preoțimea Sibiului ortodox chemată de către Secția Sibiu a Uniunii Preoților Democrați din România, într-o ședință publică cu binecuvântarea Ierarhului la sediul Uniunii Pa-

FOIȘOARA

CAPITOLUL III

Colaborarea laicilor în lupta antisectară

§. 9. Natura și cadrul dogmatic-canonic al misionarismului laic

[18]

de Preot Dr. Corneliu Sârbu

De altfel, cercetarea vieții bisericești sub raportul exercitării puterii învățătoarești în aspectele ei diferite, ne arată pe mirenii în colaborare armonică cu ierarhia.¹ Numai pentru a evita abuzurile și greșelile, Biserica a luat — mai târziu — oarecare măsuri de îngrijire în ceea ce privește participarea laicilor la difuzarea sau apărarea învățurii Mântuitorului.² Și azi Biserica ortodoxă — precum același principiu de largă colaborare a laicilor la difuzarea și apărarea învățurii creștine, desigur totul săvârșindu-se din încredințare, sub controlul și după directivele ierarhiei bisericești.³ În consecință, laicii pot mărturisi credința lor înalta altora, pot învăța pe alții și pot așă învățătura creștină fără a-și însuși — prin aceasta — puterea bisericească proprie ierarhiei. Pentru că această slujbă a lor nu constituie un oficiu special, ci este numai comple-

tarea firească a oficiului respectiv al ierarhiei, fără să atingă sau știrbească drepturile acesteia.⁴ Drept aceea, Biserica e chemată să promoveze — în limitele lui firești și canonice — acest drept de colaborare a laicilor, înfrunzind și pregătind pe fiecare creștin în așa fel, încât să fie un bun propagator și apărător al învățăturii sale.

Cât privește puterea juridicțională, observăm următoarele: Deși conducerea Bisericii este un oficiu special al ierarhiei, totuși și laicii au obligația sau oficiul general de a colabora cu ierarhia și de a sprijini în îndeplinirea acestui oficiu. Ierarhia a recunoscut și acordat laicilor un drept de largă colaborare la exercitarea puterii juridicționale. Cele mai însemnate acțiuni ale puterii juridicționale la cari participă mirenii sunt: lucrările sinoadelor, alegerea clericului și administrarea averii bisericești.⁵ În principiu general, participarea mirenilor la exercitarea puterii juridicționale trebuie să ofere acestora cale deschisă spre promovarea vieții creștine prin atitudinea probă și prin sprijinul moral și material acordat Bisericii.

În conștință, ramurile puterii bisericești în care putem vorbi — în sens strict al cuvântului — despre o participare a mirenilor prin colaborare la exercitarea lor, sunt: puterea învățătoarească și puterea juridicțională și nici decum puterea sacramentală.

La lumina celor fixate mai sus, se poate da o definiție precisă și completă a colaborării misionarilor laici în lupta antisectară.

§. 10. Colaborarea misionarismului laic în lupta antisectară.

Colaborarea misionarismului laic în lupta antisectară trebuie să se miște în cadrul dogmatic-canonic — mai sus definit — al misionarismului laic în general și să se toarne după necesitățile întreprinderii respective. În consecință, această colaborare se desfășoară pe făgașul ramurilor de acțiune, pe care le implică în sine prevenirea sectorismului și convertirea lui și anume: 1. prevenirea ivirii sectelor; 2. identificarea mișcării sectare și convertirea sectarilor la albia Bisericii ortodoxe și 3. menținerea lor în sânul comunității bisericești legitime prin satisfacerea tuturor nevoilor lor religioase.

Să vedem acum, ce contribuție pot aduce laicii în toate aceste sectoare ale luptei antisectară.

1. Desigur, nici preoții și nici laicii cei mai de stoinici și mai zeloși, nu pot înlătura total adâncurile psihologice, care constituie substratul primordial al apariției sectarismului. Dar alături de preot, laicii pot contribui la reducerea sau înlăturarea totală a acelor stări și împrejurări din viața bisericească, care constituie cauzele de ordin secundar sau ocazionale, ale ivirii și răspândirii sectelor. În adevăr, prin concursul ce-l dau păstorilor de suflète în cadrul misionarismului laic în general laicii contribuie efectiv la satisfacerea cât mai integrală și mai optimă, a tuturor nevoilor religioase ale credincioșilor, precum și la evitarea stărilor care înlesnesc apariția sectarismului. Căci prin activarea intensă a misi misionarului

¹ Cândea: o. c. p. 117.

² Cf. Zankow: o. c. p. 84; Stan: O. p. 108 sq.

⁴ Stan: o. c. p. 65 sq.

⁵ Idem: ibidem p. 111 sq.

„Avânt spre transcendență“¹

„Împărăția mea nu e din lumea aceasta“, sunt vorbele Mântuitorului, cari pot și trebuie să ne dea îndreptări pentru întreaga noastră viață, privită în totalitatea ei. Desigur că nu este ușor să te smulgi din lumea aceasta și să o depășești. Totuși cu toată această încătușare simți tendința de a evada din actualitate și a te îndrepta în direcția pe care a arătat-o Mântuitorul când a zis: „Împărăția mea, nu este din lumea aceasta“. Sunt mulți din aceia cari își vor pune întrebarea: Cum se poate ca în involburările de azi să se mai găsească oameni, cari, în loc să vorbească de probleme actuale, despre realizarea unor imperatve actuale s'apucă să rezolve probleme care depășesc actualitatea?

E mare gresală să ne închipuim că dacă suntem oameni, e posibil să ne fim în stricta actualitate. Pentru că, însăși definiția omului, ca atare, respinge afirmația aceasta.

Actualitate!.. Ce este ea? Ce însemnează a te menține în cadrele actualității, a lucra în ea și a fi stăpânit de ea?

Cuvântul actualitate derivă dela latinescul, actualitas (dela radicalul actus- acțiune, lucru făcut). Ea este în foarte strânsă legătură cu noțiunea de acțiune, mișcare. Actualitatea este o totalitate de condiții înspre care se îndreaptă acțiunea noastră. Nu trebuie însă con-

fundată noțiunea de actualitate cu toate formele de actualitate. Poate fi o actualitate pur materială sau una pur spirituală. Când spui că nu stai în plină actualitate, că nu participi la rezolvarea problemelor actuale, nu e vorba de o actualitate spirituală, ci de una materială. La actualitatea materială nu poți răspunde, decât prin acțiuni materiale.

Ființa vie se caracterizează, în genere prin acțiune. În formele cele mai simple ale vieții, acțiunea se reduce la răspunsul pe care organismul îl dă unei excitații din afară, acțiune, zisă reflexă. Un obiect care atinge acele tentacule sensibile ale unui melc, îl pune în situația de retragere înăuntru. Mișcarea aceasta de retragere a unei porțiuni a organismului e o mișcare reflexă; fără nicio îndoială urmează reacțiunea, ca o consecință imediată a excitațiunii. Între excitațiune și reacțiune nu este oprire. Aceasta este caracteristica acțiunilor reflexe, apanagiul organismului viu. Aceasta este modalitatea de acțiune a celor mai multe viețuitoare.

Această succesiune dintre excitațiune și reacțiune la anumite trepte ale vieții începe să ia o stare de întârziere; dela o vreme între excitație și reacțiune se așază un fel de cezura, o paranteză; înăuntrul ființei noastre se petrece ceva. Reacțiunea începe a căpăta altfel de funcțiune, din cauza de pildă a unor experiențe de altădată... Există în noi un factor care poate modifica și perfecționa reacțiunea, dându-i mai mare șansă de eficiență. Factorul acela intern e omul. E foarte greu de spus de altfel, ce este și poate fi interiorul nostru de cugetare. N'aveam cum pătrunde în această interioritate imperceptibilă și înefabilă...

Intervine, la un moment dat, o pauză între excitație și reacție. Pauza devine din ce în ce mai mare, cu cât ne suim pe scara superiorității animalelor, până dăm de inteligență.

În viața omenească cezura aceasta între excitația din afară și reacțiunea internă nu numai că devine din ce în ce mai largă, dar în același timp, se petrece ceva nou. În ființa animală, viața conștiinței este subordonată acțiunii corpului. Viața conștiinței la om capătă o autonomie, indiferent de ce se întâmplă în afară; este o existență prin sine, care nu e absorbită nevoilor fizologice. Așadar noi putem foarte bine să trăim interior potrivit conștiinței noastre independente. Posibilitatea aceasta pe care o avem de a ne sustrage nevoii de a răspunde imediat excitațiunii, este caracteristica fundamentală a ființei umane. Orice întoarcere înăuntru a vieții este o evadare din actualitate și o ridicare în spiritualitate. Această posibilitate, dintr'un punct de vedere, este acela pe care o are copilul, de a se juca, de a trăi în

imaginația sa independent de ceea ce se petrece în jurul lui. În formele acestea trebuie să vedem fundamentul posibilităților noastre de mai târziu. Pe copil nu-l presează urgența actualității; el este o ființă pe care cei mari îl protejuesc... și atunci, micul său început de viață interioară se desfășoară nestingherit.

Noi suntem ființele care începem a ne juca nu numai materialmente, ci și spiritualmente. Aci se adaugă constatarea, că omul este ființa care are cea mai lungă copilărie. Ea ocupă aproximativ $\frac{1}{4}$ din viața unui individ. La nicio altă ființă nu aflăm așa ceva. Aceasta dă posibilitate omului să se obișnuiască cu viața interioară: a se juca deslipt de preocupările din afară și a trăi interior și cu cât se trăiește mai mult interior, cu atât se simte mai sus. Un om primitiv, aflându-se în fața unei primejdii, e în stare să reacționeze cu o armă făurită din cremene. Orice altă viețuitoare se folosește de propriile sale organe. Omul are făurită arma înainte de primejdie. Omul prevede. El își pregătește interior răspunsul la excitațiune, printr'o reacțiune prospectivă.

Trebuie deci, să te sustragi din actualitate pentru a te gândi mai departe. Numai așa există toată aceea mulțime de posibilități tehnice, culturale, civilizatorii, etc...

Omul trăiește interior, ridicându-se de-asupra materialului, indiferent de vreo posibilitate de acțiune asupra lui. Posibilitățile acestora de trăire interior, se datoresc toate bunurile spirituale și materiale ale omului... Ce înseamnă să privești un obiect din punctul de vedere artistic? Înseamnă să faci un moment abstracție de el; să te oprești puțin, să te sustragi din calitatea de animal activ și să trăiești ca spirit activ... Este aci un proces de viață interioară, desprins de realitățile materiale. Numai așa poți trăi spiritualmente.

Sunt și alte prilejuri care ne dau posibilitatea de a ieși din materialitate și a ne înălța pe culmile spiritualității.

Insuși faptul că ești om și vorbești cu un altul, îți cere o evadare din materialitate, din realitatea imediată. Atunci când privești în față pe semenul tău, poți vedea multe la el: ochi frumoși, ten admirabil ș. a., dar ca să-l consideri om, e necesar ceva în plus: să fii sigur că acolo înăuntrul lui există un spirit ca și al tău; o conștiință asupra căreia nu poți pătrunde, dar ești sigur de existența sa; găsești în tine o credință, sentimente care se respectă de altul și înțelege durerea altuia. Toată viața socială presupune această conformare la un adevăr pe care nu-l afli prin simțuri ci înăuntrul prin meditații interioare: Eul tău parcă se transpune în ființa celui alt, împins de realitățile tale spirituale.

În toate cazurile acestea te ridici de-asupra actualității materiale și sensibile

dovedind existența unei chemări, avânt spre a trece dincolo de condițiile materialității, în adâncul tău. Există un adânc de ascensiune spre regiuni care nu sunt date de realitatea naturală. Adâncul acesta se renaște mai bine în formele sale, când ne amintim de stări sufletești cari cuprind provoacă sufletului nostru. Gândiți-vă de când eram copii și am văzut cerul în toată splendoarea lui... Este un proces sufleteș care se aseamănă cu cel pe care îl resimțim în fața morții. Gândul morții, prezența morții cuiva, îți imprimă, însușează în suflet un tremur similar, pentru că și într'un caz și în celălalt avem impresia că ne găsim pe un vârf, dincolo de care mintea noastră mărginită nu poate să meargă, dar simțim aripi care se întind și bat ca să ne treacă măcar iluzoriu, spre a vedea ce este dincolo... și ori-cât de primitiv a fost omul care-și făcea uneltele sale, el simțea chemarea transcendenței. Acesta e primul pas pe care l-a făcut omul pentru a deveni om. Cultul morților există din cele mai îndepărtate timpuri, iar întrebarea: ce este dincolo de ce gândul poate cuprinde, și-a pus-o și primitivul. Este o întrebare veșnică. Dar în orice întrebare se cuprinde germenul răspunsului. Numai prin faptul că îți pui întrebarea, dovedești că vrei să treci dincolo de tine.

Pentru a încheia, istoria întreagă nu se poate explica fără nevoia de transcendent. De-alungul întregii istorii putem afla această tendință a omului de a se smulge din anturajul materialității, corporalului, spre a se avânta spre transcendent. Comparați religiile vechi cu cea mai sublimă religie: creștinismul, și vedeți această tendință de avânt spre transcendent. Comparați toate formele de cultură și civilizație și veți înțelege de ce, cu toate greutățile ce le întâmpină sufletul nostru, mereu răunește spre transcendent, și justiția și libertatea nu se pot desăvârși decât numai prin avântul spre transcendent.

Apel

Comitetul Desnărtămăntului județean al „Astrei“, în ședința sa din 24 Martie a hotărât să apeleze la președinții cercurilor dela sate, rugându-i să sprijinească din toate puterile colecta pe care a inițiat-o „Apărarea Patriotică“, având lozincă: „Totul pentru front; Totul pentru Victorie.“

Același Comitet a deschis o listă de subscriere, între membrii și prietenii „Astrei“ și roagă pe toți bunii români să se înscrie în rândurile ei, ca să sporească fondul acestei colecte, care ridică prestigiul moral și național al bătrâne „Astrei“. Sumele colectate dela binevoitori, cum și toate darurile, (alimente, haine, etc.), se vor preda reprezentantului „Apărării Patriotice“, cu proces verbal în dublu exemplar, din care unul se va înainta în centru.

triotice, aderând cu entuziasm la lupta pentru democratizarea vieții bisericești în fruntea căreia Vă găsiți Prea Cuceră Voastră, Vă asigură de concursul ei hotărât spre binele poporului credincios și al Bisericii noastre dreptmăritoare.

Comitetul Secției Sibiu a Uniunii Preoților Democrați din România.

Dnii
Profesor **P. Constantinescu-Iași**
Ministrul Propagandei
București

Preoțimea democratică din centrul ortodox al Ardealului, luptătoare încercată pentru drepturile și libertățile poporului pe care-l păstorește, întrunindu-se în ședință publică cu binecuvântarea Ierarhului, trimite salutul ei entuziast animatorului acțiunii pentru democratizarea vieții bisericești.

Comitetul Secției Sibiu a Uniunii Preoților Democrați din România
Participant

laic se poate săvârși reîncreștinarea multor fii răătăciți ai neamului și — prin aceasta — prămenirea în duh creștin a întregii atmosfere de viață românească, precum și promovarea creștinismului primar și autentic. Pe de altă parte, misionarismul laic contribuind la dinamizarea viguroasă a tuturor arterelor de viață bisericească, vivifică și fortifică Biserica, promovează dezvoltarea ei intensivă mijlocind și el desăvârșirea și sfințenia trupului mistic al Domnului: Biserica, actualizându-l până la suprema lui realizare. Și tocmai această optimă dezvoltare a vieții bisericești tempează sau împiedecă mult manifestarea adâncurilor psihologice, care cauzează apariția sectarismului și înlătură totodată împrejurările sau condițiunile prielnice din sânul vieții bisericești, care înlesnesc actualizarea respectivelor porniri sufletești. De fapt, în ambianța vieții unui trup mistic al Domnului actualizat până la gradul suprem de dezvoltare, diversitatea personalității umane, individualismul și instinctul de hegemonie spirituală (cele trei porniri intrinseci ale sufletului uman, care constituiesc fondul psihologic al apariției sectarismului) se reduc sau se subțiază considerabil prin încadrarea organică a respectivilor inși în făgașul duhului de viață comunitară, care poate absorbi multe din tendințele ce înfloresc pe ogorul respectivelor porniri sufletești. Firește, nu trebuie să ne închipuim încadrarea organică în duhul comunitar al vieții trupului mistic al Domnului: Biserica, drept o anchilozare într'un staticism conformist, care ar produce anemiarea și monotonla viații bisericești. Încadrarea aceasta reduce numai exagerările și exaltările respectivelor porniri sufletești, men-

ținând dintr'ânsele numai atât cât e necesar pentru promovarea vieții bisericești. Dovadă despre aceasta este realizarea ideii religioase pe tiparul diferitelor tipuri de personalități umane, fără însă a cădea în ceea ce se cheamă sectarism.

Iar cât privește împrejurările ce înlesnesc manifestarea desechilibrată a respectivelor porniri sufletești, contribuția laicilor — prin conlucrarea la actualizarea maximă a trupului mistic al Domnului: Biserica — este și mai mare. Pentru că prin această actualizare se pot înlătura total împrejurările respective. Căci într'un alare stadiu de dezvoltare a vieții bisericești, ignoranța și îndoiala religioasă, setea mistică, perversiile ideii creștine și nemulțumirile ar înceta sau s'ar reduce în așa măsură, încât n'ar mai constitui un teren prielnic pentru ivirea și răspândirea sectarismului. Evident, ținând cont de condiția și posibilitățile naturii umane pe care se bazează lăturea imanență a organismului Bisericii creștine, nu putem afirma posibilitatea unei actualizări — aici pe pământ — depline a trupului mistic al Domnului și a unei reduceri — prin aceasta — totale a sectarismului. Dar aceste considerațiuni au darul de a reliefa marele rol al laicilor în prevenirea sectarismului. Prin urmare, ca factor de dezvoltare intensivă a vieții bisericești și de promovare a unității indisolubile a acestei vieți, misionarismul laic constituie un element de mare importanță în realizarea unui zid puternic de rezistență și apărare în fața primejdiei sectare.

Dar colaborarea laicilor în acțiunea de prevenire a

ivirii sectarismului, nu se limitează la cele subliniate mai sus. Căci succesul relativ al răspândirii sectarismului se datorește în mare parte, faptului că nu li s'au deschis la timp ochii credincioșilor asupra sectarismului, ca ei să poată avea o părere bine determinată și o atitudine intransigentă față de sectari. Drept aceea, datorită păstorilor de suflete este aceea de a-l lămurii pe credinciosii asupra rădăcilor sectare, combătându-le pe acestea și expunând totodată învășătura ortodoxă în chestiunile atacate de sectari. Prin aceasta, ei dau poporului arme pentru zădărnicierea ofensivei sectare.¹ Ori, în această acțiune preventivă preoții pot folosi cu succes și pe misionarii laici, dacă aceștia sunt serios pregătiți în vederea acestui scop.

2. Cât privește convertirea sectarilor la albia Bisericii celei adevărate, contribuția laicilor merge și mai departe, adăugând la aportul ce-l au în prevenirea ivirii sectarismului — aport care are un mare rol și în acțiunea de convertire a sectarismului — o colaborare și mai întinsă. Contribuția lor se desfășoară pe cele două ramuri ale acțiunii de convertire a sectarilor: a) identificarea mișcării sectare și b) convertirea acestei mișcări la albia Bisericii celei adevărate.

a) Oricât ar fi de destoinic și de conștiincios, păstorul de suflete nu poate observa și identifica singur toate mișcările sectare din parohia sa, mai ales dacă aceasta este prea extinsă, cum e cazul adeseori la orașe. În schimb câțiva misionari laici — bine pregătiți și aleși din toate

¹ Rudiev T. Pr: Măsuri contra molipsirii de otrava sectarismului. În „Misionarul“, Dec. 1929, p. 63 sq.

Popa Șapcă

Conferința dela „Fundatia Carol”
a dlui Prof. P. Constantinescu-Iași

Marți la ora 5 d. a., dl Profesor P. Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei, a vorbit în sala „Fundatiei Carol”, despre preotul Radu Șapcă, unul din fruntașii mișcării revoluționare dela 1848. Conferința făcea parte din ciclul „Figuri de luptători pentru Libertate și Democrație în Țara Românească”, organizat de Apărarea Patriotică.

Incepând prin a sublinia analogia mare care există între mișcarea revoluționară dela 1848 și mișcarea democratică de azi dela noi, dl Prof. P. Constantinescu-Iași conferinștează ca a ales drept subiect al conferinței de azi figura preotului Radu Șapcă, deoarece el reprezintă un factor important în marele eveniment istoric de acum un veac din Țara Românească.

Mișcarea dela 1848, a fost expresia năzuințelor poporului împilat de atunci care începuse lupta pentru Libertate și Democrație. Această luptă a fost organizată în Muntenia de fruntașii intelectualiști vremii, ca: Eliade Rădulescu, frații Golești, C. Magheru, Chr. Tell, Brătienii, C. A. Rosetti, și, bine înțeles, figura cea mai strălucită dintre toți, vizionarul ale cărui idei profund democratice și naționale sunt actuale și astăzi, Nicolae Bălcescu.

Din rândul acestor revoluționari dela 1848 face parte și preotul Radu Șapcă, din satul Celei, jud. Romanai. El a jucat un mare rol în desfășurarea mișcării și, în primul rând, în actul dela 9 Iunie 1848, când s'a citit în fața poporului Proclamația dela Islaz. Această Proclamație era semnată de membrii guvernului provizoriu, în frunte cu preotul Radu Șapcă. După citirea Proclamației, la Islaz, revoluționarii se îndreaptă către Craiova, apoi către București, întâlnind peste tot în calea lor adevăratea poporului.

Conferențiarul face apoi un sugestiv istoric al mișcării dela 1848, amintind toate datele importante din cursul ei.

În acest timp, preotul Radu Șapcă a rămas între poporanii lui colindând satele pe jos sau cum putea, spre a înfige adânc în sufletul și mințea poporului principiile largi și generoase ale mișcării democratice dela 1848. Numele și figura lui se fac tot mai cunoscute, devin populare, astfel că poporul îl recomandă Ministerului Credinței, de atunci, și al Trebilor din Lăuntru, ca reprezentant al Nației.

La 13 Septembrie însă, după înăbușirea Revoluției, cei mai mulți fruntași ai ei au fost arestați și închiși, iar cei care au scăpat, au fugit în exil. La cererea Mitropoliei din București către Ministerul de Interne, preotul Șapcă este arestat și el în satul Celei, este adus la București și băgat în arestul Mitropoliei, apoi în închisoarea dela Văcărești. De acolo este dus

la Brussa, unde este ținut 7 ani în închisoare împreună cu alți fruntași ai mișcării.

În încheiere, dl prof. P. Constantinescu-Iași afirmă că amintirea preotului Radu Șapcă a rămas neștearsă în sufletul poporului român care-l cântă și astăzi în baladele populare. El este o pildă vie nu numai pentru luptătorii cauzei democratice din România, dar mai ales pentru preoțimea de azi, și, în special, pentru acea preoțime care, înțelegând să se alăture dela început cauzei democratice, s'a constituit în Unirea Preoților Democrați care a reușit să trimeată primul preot ministru în guvernul actual.

VITRINA CĂRȚII

St. Bezdechi : *Cronica inedită dela Blaj a protosinghelului Naum Râmnicănu. Partea I-a. Text însoțit de un studiu introductiv.* Sibiu 1944, pg. 105.

Între manuscrisele rămase dela T. Cipariu se păstrează cronica ierodiaconului Naum Râmnicănu de care făcuse amintire și N. Bălcescu în *Magazin istoric pentru Dacia* numindu-l „ierodiaconul Naum Clococanu [după mănăstirea Clococlogului, în marginea Slatinei, unde pare să-și fi scris Cronica]. Partea I-a a acestei cronici o publică dl prof. Bezdechi, însoțită de studiul introductiv [p. 7—58], în care cercă să lămurească o sumă de chestiuni în strânsă legătură cu manuscrisul ceret de Dsa. Confruntând izvoarele ce ar fi putut să aibă la îndemână protosinghelul Naum Râmnicănu [care se ascundea uneori sub pseudonimul *Dacul*, când și-a scris cronica, editorul formulează întrebarea dacă e o lucrare originală sau o traducere? Răspunsul e acesta: „Partea I-a e originală, interesantă din multe puncte de vedere, inedită, iar autorul ei este Naum Râmnicănu. Partea a II-a Cronologia Domnilor este până la Domnia lui Tepeș, originală prin modul cum autorul manipulează materialul cuprins în cele două cronologii, de care se servește [a Clucerului Dumitrache și a lui Părvu Cantacuzino] sau mai bine zis prin critica pe care o face unuia [P. Cantacuzino] din autorii acestor cronologii. Partea II-a cuprinzând datele geografice, statistice și economice [un adevărat tezaur], este și ea în genere, afară de amănunte nefinse, aceeași în toate izvoarele. Deci când discutăm valoarea mss-ului R., vom avea în vedere mai ales această parte. În sensul strict al cuvântului codicelul R. nu este un original. Înțuția lui Cipariu a fost justă în privința asta” [p. 14—15]. Naum nu avea obiceiul să copieze slugarnic dintr'un singur izvor, ci consultând și confruntând copia izvodului românesc cu alte izvoare grecești, era în stare să-și orânduiască materia în chip mai orga-

nic de cum o găsisse în izvoarele consultate. Nu corăspunde adevărului afirmația că cronica lui ar cuprinde întocmai opera tipărită de frații Tunusli la Viena; acestea are 14 capitole în plus față cu mss-ul dela Blaj [p. 22]. Partea a III-a este lucrarea lui Mihail Cantacuzino „sufletul politice de apropiere de Ruși, boerul care la un moment dat avea pretenția să ajungă Domn al Țării și care pentru ideea lui a murit cu sabia în mână în lupta dela Comana [p. 26]. Naum o atribuie însă lui Părvu Cantacuzino, el însuși ținând să apară numai ca transcriitor [copist] al textului.

Intrând în analiza lucrării lui Naum Râmnicănu, prof. Bezdechi scoate în relief orientarea lui asupra stărilor din Transilvania, neuitând să facă amintire și de reaua „neghină a uniției” care „s'au sămănat într-o parte din Rumâni ai Ardealului prin întunecații apostoli ai Papel” [p. 28]. Singura religie adevărată filad pentru el cea pravoslavnică, în legătură cu nemoartă pomenirea marelui nostru Cezar Traian, ține să laude minunea Proniei cerești care „ne-au răpit pe noi din focul eresurilor ce au răsarit mai pe urmă în pământul Italiei. Căci într'alt chip, urma să fim acum toți locuitorii Dochiei papistase” [p. 33]. Analizează numai partea I [Cuvântul înainte] ca lucrare originală a lui Naum și partea a II (Cronologia Domnilor mai puțin originală) dând următoarea concretizare sumară: „Protosinghelul Naum nu era un stilist; cred că scria mai bine grecește decât românește. Simțul pitorescului nu-l are în măsura contemporanului său Dionisie Eclesiarhul. În schimb în relatarea trecutului Daciei, el e plin de un sfânt patriotism și de o mândrie transilvană ce tresare ca o vâpaie de câte ori îi răsare în minte comparația dintre prezentul mizer și trecutul atât de glorios. Aceasta, poate, o învățase dela Uniți, pe care nu-i putea suferi; dar lucrările istorice ale expozenților dreptului pravoslavnic ardelen răsar în Blaj sau străși în jurul acestuia pentru, el le studia cu sepe, iar pentru unele din ele avea, ca pentru opera lui P. Maior, de pildă, o mare admirație. Scriitorul cu rasă de călugăr era un înflăcărat patriot. Cuvântul acesta destul de nou pe vremea aceea [1800] revine până la obsesie în scrisul lui” [p. 39]. Contopirea elementului autohton dacic cu cel de colonizație romană știa Naum s'o exprime în această formulă sintetică: „Dacii romanizează. Romanii dacizează. Dacă ne vei numi pe noi romani, ai mărturie limbă, iar dacă ne vei zice Daci, și sângele și limba în parte mărturisesc” [51]. Demn de relevat e că, deși are admirație pantru învâțatul Maior, el, în opoziție tot mai crescândă cu savantul ardelen, accentuează ceea ce vor putea numi *dacismul* său, fie că e vorba de originea neamului, fie că e vorba de a limbii. Nu degeaba își zice

el undeva „sincer flu al Daciei”. Astfel acest scoborător în a doua generație dintr'o familie ardelenă [din Jina, jud. Sibiu] trăind în Țara Românească, va cerca, dus de bunul său simț, să corecteze ceea ce i se va fi părut exagerat în afirmațiile autorului „Istoriei pentru începutul Românilor”. Mai târziu un Maiorescu (Titu) tot descendent al unei familii ardelen, trăit în Muntenia, va supune, cu trei sferturi de veac în urmă acelaș proces critic exagerările lingvistice ale latineștilor dela Blaj” (52).

După studiul introductiv, atât de documentat și plin de felurite sugestii, urmează 16 capitole de text, reproduc din partea I: „Cuvânt înainte la adunarea hronologi Domnilor Țării noastre [p. 58—105].

Ar fi de dorit să nu întârzie prea mult nici tipărirea textului în întregime, după manuscrisul păstrat în lăsamântul lui T. Cipariu.

INFORMAȚIUNI

Adunare. Societatea Crucea Roșie, filiala Sibiu, invită publicul sibian să participe, în număr cât mai mare, la adunarea generală ce se va ține, în sala prefecturii județului Sibiu, în ziua de 15 April 1945, ora 11:30. Se va face dare de seamă despre activitatea societății din anul precedent.

Conferință. publică. Societatea ort. națională a femeilor române din Sibiu organizează o conferință în sala prefecturii județului Sibiu Duminică în 8 Aprilie 1945 ora 11:30 Va vorbi dna prezidentă Sofia Șt. Metes despre: Regina Maria și poporul Ei. Conferința va fi încadrată în cântări religioase executate de corul Școalei Normale de fete „A. Șaguna”, sub conducerea dnei prof. V. Clora. Intrarea liberă.

Nr. 54/1945

(13) 1—1

Publicațiune de Licitație

În baza aprobării Prea Veneratului Consiliu Arhiepiscopesc Nr. 6528—1944 parohia ortodoxă română din Jina jud. Sibiu, dă în interpretare prin licitație publică lucrurile de tencuială a bisericii celei noi, conform planului și devizului. Licitația se va ține la 29 Aprilie 1945 în localul școalei primare. Consiliul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre concurenți pe cel în care are mai multă încredere. Parohia nu plătește spese de deplasare.

Oficiul Parohial Jina
Pr. Valeriu Clora
paroh.

EPISCOPIA MARAMUREȘULUI

caută o

Menajeră inteligentă

(de preferință o preoteasă văduvă)

care să se priceapă bine și la gătit.

Ofertele se vor trimite până la
15 Aprilie c. la Admin. ziarului

[12] 1—1

sectoarele vieții obștești — pot săvârși acest lucru în condițiuni optime. Căci pot fi în cazul acesta, cu adevărat: *ochii vigilenți ai preotului în observarea tuturor mișcărilor sectare din cuprinsul unei parohii*. Prezenți pretutindeni și mai puțin suspicioși decât preotul, ba socotiți ca niște subiecte de atras în ghiarele sectarismului, misionarii laici pot fi — cu tact și cu zel — *postul de observație al tuturor mișcărilor de pe frontul sectar dintr'o parohie*. Intocmai ca gingașele ramificațiuni ale nervilor în corpul omensc, misionarii laici vor străbate toate străzile parohiei, vor pătrunde în toate casele, în toate familiile și în toate sufletele, ca să constate ce mișcări sectare sunt în parohie. Cu conștiințiozitate și cu respect față de adevăr, ei vor comunica apoi preotului întreg rezultatul cercetărilor lor, *mişcând astfel acestuta cunoașterea detaliată a întregii mișcări sectare din cuprinsul parohiei*. Dacă față de sectarism slujba preotului este mai întâiu o slujbă de *vigilență* (Cf. Faptele Ap. 20, 20), atunci ea se îndeplinește mai bine cu concursul intens al misionarilor laici.

b) Odată identificată mișcarea sectară din parohie, păstorul de suflete poate proceda mai departe la intrarea propriuzisă în acțiunea pozitivă de combatere a sectarismului și de convertire a lui la albia sănătoasă a Bisericii ortodoxe. În această acțiune, *colaborarea laicilor poate fi și mai amplă*.

¹ Cf. Engelhart Leopold: Neue Wege der Seelsorge. 2 Auflage. Innsbruck—Wien—München (Verlagsanstalt Tyrolia) 1928, p. 17.

Cât privește contribuția laicilor în această direcție, misionarii laici pot fi folosii la *pregătirea drumului de intrare a preotului în casele și în inimile sectarilor*. Căci pentru convertirea sectarilor nu-i de ajuns ca păstorii de suflete să-și îndeplinească îndatoririle pastorale în general ci trebuie să meargă acasă după cei răătăciți, întocmai ca păstorul cel bun care lasă cele 99 de oi și pleacă după oaia răătăcită. Fiind mai accesibili, primii pași în această acțiune îi fac misionarii laici.

Prin vizite la casele sectarilor, misionarii laici vor cerceta — prin convorbiri dibace — care sunt cauzele căderii acestora în sectarism. Pentru că dacă se cunosc cauzele respective, atunci se vor putea găsi și pune în aplicare remediile cele mai eficace și mai adecvate. Dacă observă oarecare accesibilitate și bunăvoință, atunci misionarii laici își vor continua vizitele și convorbirile, cu scopul de a pregăti întoarcerea lor sau primirea preotului.

Odată ajunși la acest stadiu, vom pune în acțiune cele mai adecvate și eficace mijloace de convertire a respectivilor sectari. În această întreprindere, contribuția misionarilor laici poate fi și mai amplă.

Cum convertirea sectarilor nu se poate face fără propagandă, vom pune în funcțiune primul mijloc al acesteia: *cuvântul scris și răspândirea lui prin colportaj*. Punerea în acțiune a acestui mijloc o împune nu numai satisfacerea principiului elementar de a folosi în luptă una din armele principale ale dușmanului, ci și pentru că cu-

vântul scris ajunge și acolo unde nu poate străbate cuvântul grăit și anume — prin poștă — chiar și acolo unde nu sunt primiți nici misionarii laici. Așa înțiat, pentru convertirea sectarilor e necesară o *literatură specială* și răspândirea ei printr'o *armată de colportori bine organizată*. Misionarii laici avansați în cunoștințele teologice în general și în special în acelea cari susțin lupta antisectară, pot fi *folosii la însuși compunerea literaturii convertive a sectarilor*. Aceasta cu atât mai vărtos, cu cât în componența acestei literaturii intră și elemente beletristice (nuvele și romane), ilustrațiuni și reclame, la realizarea cărora laici pot contribui foarte mult. Dar *contribuția misionarilor laici este și mai mare în răspândirea respectivei literaturii prin susținerea colportajului*. Ca organe ale lucrării misionare antisectare, colportorii n'au numai menirea de a răspândi publicațiile respective ci și *datoria de a pregăti terenul pentru predicator*, câștigând prieteni și atrăgând atenția asupra învățăturilor profesate de Biserica ortodoxă. Sub pretext că desface cărți, colportorul face propaganda cea mai intensivă: venind mai des în atingere cu sectarii, el găsește ocazie să le vorbească despre învățătura ortodoxă, să-i convingă despre valoarea cărților ce le duce și să-i atragă spre ortodoxie. Prin urmare, *colportorii pot face două lucruri: să câștige adepți printre sectari și să ducă învățătura ortodoxă în familiile sectarilor*.

[Va urma].